

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-61>

УДК 338.45:69

МОНІТОРИНГ РЕЗУЛЬТАТІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК БАЗИС ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

MONITORING THE RESULTS OF THE OPERATION OF CONSTRUCTION ENTERPRISES AS A BASIS FOR ASSESSING ECONOMIC SECURITY

Фісуненко Павло Анатолійович

доктор економічних наук, доцент,
ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1339-5860>

Орловська Юлія Валеріївна

доктор економічних наук, професор,
ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5915-4261>

Каховська Олена Володимирівна

доктор економічних наук, професор,
ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6235-968X>

Fisunenکو Pavlo, Orlovska Julia, Kakhovska Olena

State Higher Educational Institution
"Prydniprovskа State Academy of Civil Engineering and Architecture"

В статті наведено результати моніторингу діяльності будівельних підприємств України як інформаційно-аналітичної бази оцінювання їх економічної безпеки. Виступаючи своєрідним показником рівня розвитку економіки країни, будівельна галузь здатна виконувати функцію драйвера економічного зростання в цілому. Однак для цього перш за все необхідно забезпечити належний рівень економічної безпеки будівельних підприємств. За результатами проведеного аналітичного дослідження констатовано, що спостерігається тенденція до зростання за основними показниками-стимуляторами функціонування будівельних підприємств, але недостатніми темпами, щоб збільшити питому вагу галузі в структурі ВВП України. Також встановлено схожі тенденції показників по галузі у порівнянні з національним господарством, що свідчить про досить значну вразливість будівельних підприємств до зміни зовнішнього середовища і загрози їх економічній безпеці.

Ключові слова: підприємство, будівництво, моніторинг, економічна безпека, показники.

В статье приведены результаты мониторинга деятельности строительных предприятий Украины как информационно-аналитической базы оценки их экономической безопасности. Выступая своеобразным показателем уровня развития экономики страны, строительная отрасль способна выполнять функцию драйвера экономического роста в целом. Однако для этого прежде всего необходимо обеспечить необходимый уровень экономической безопасности строительных предприятий. По результатам проведенного аналитического исследования констатировано, что наблюдается тенденция роста по основным показателям-стимуляторам функционирования строительных предприятий, но недостаточными темпами, чтобы увеличить удельный вес отрасли в структуре ВВП Украины. Также установлено сходные тенденции показателей по отрасли по сравнению с национальным хозяйством, что свидетельствует о довольно значительную уязвимость строительных предприятий к изменению внешней среды и угрозе их экономической безопасности.

Ключевые слова: предприятие, строительство, мониторинг, экономическая безопасность, показатели.

The results of monitoring the activities of construction companies in Ukraine as an information and analytical basis for assessing their economic security have been presented in the article. Acting as a kind of indicator of the level of economic development of the country, the construction industry is able to serve as a driver of economic growth in gen-

eral. However, this requires first of all to ensure an appropriate level of economic security of construction companies. On the basis of quantitative and analytical monitoring tools, the diagnostics of the results of functioning of construction enterprises has been carried out according to the following indicators: dynamics of gross value added created in the construction industry; dynamics of the number of enterprises in the construction industry; dynamics of the indicator of sales volumes for construction and its share in the total volume of sold products in Ukraine; dynamics of capital investments in the construction industry and the share of this indicator in the total capital investments in Ukraine; dynamics of the average number and average monthly salary of full-time employees of construction companies; dynamics of the share of unprofitable enterprises of the national economy and construction; dynamics of profitability of construction enterprises and enterprises of Ukraine; dynamics of the cost of capital of enterprises in the construction industry and the share in the total cost of capital of enterprises of Ukraine. According to the results of the analytical study, it has been stated that there is a tendency to increase the main indicators-stimulators of construction companies, but not enough to increase the share of the industry in the structure of Ukraine's GDP. It has been established that the problem in the functioning of construction enterprises is clearly traced by the main relative indicators based on the calculation of their share in the relevant indicators of the national economy of Ukraine as a whole. There are also similar trends in the industry compared to the national economy, which indicates a significant vulnerability of construction companies to changes in the external environment and threats to their economic security.

Keywords: enterprise, construction, monitoring, economic security, indicators.

Постановка проблеми. Будівельна галузь є однією з найважливіших та безперечно однією з наймасштабніших галузей національної економіки, оскільки саме від неї залежить розвиток багатьох інших галузей та розвиток соціальної інфраструктури країни. Ця галузь створює велику кількість робочих місць, сприяє розвитку малого бізнесу та є другою після торгівлі по кількості функціонуючих суб'єктів підприємництва.

Функціонування будівельної галузі визначає розвиток цілих регіонів та держави, бо згідно постулатів економічної теорії, умовою економічного зростання є розширене відтворення, яке неможливо без додаткових інвестицій і будівництва нових виробничих потужностей та об'єктів. Будівельна галузь не тільки сприяє розвитку багатьох галузей національного господарства, зайнятості населення, підприємництва та держави у цілому, так і повністю залежить від них.

Завдяки цим особливостям, будівельна галузь, за умови підвищення ефективності функціонування будівельних підприємств на основі інтенсифікації виконання будівельних робіт, збільшення їх обсягів та покращення якості, здатна виконувати функцію локомотиву розвитку національної економіки в цілому. Водночас, для найповнішого виконання цієї важливої функції будівельною галуззю необхідно забезпечити належний рівень економічної безпеки будівельних підприємств, яка залежить від багатьох аспектів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розуміючи важливість будівельної галузі для розвитку національної економіки, її дослідженню присвячено багато робіт науковців та практиків, які розглядають цю проблематику на макро-, мезо- і мікрорівнях. Серед таких робіт можна назвати напрацювання таких авторів, як Ю. Пинда [1], В. Большаков [2], Д. Левчинський

[2; 3], Н. Верхоглядова [3], Н. Фісуненко [4], В. Гамалій [5], Б. Сенів [6], Л. Ліпич [7], Л. Калініченко, Ю. Сидорова [8], В. Биба [9], О. Латішева, А. Сайко [10], О. Коваленко [11] та інші.

Як свідчить аналіз праць, будівельна галузь будь-якої країни є своєрідним показником рівня розвитку її економіки, оскільки визначає стан багатьох сфер, для яких виступає матеріальною базою, створюючи необхідні матеріально-технічні передумови та забезпечуючи спорудження, ремонт і реконструкцію об'єктів виробничого та невиробничого призначення. При цьому вона має свої особливості, обумовлені специфічними властивостями будівельної продукції і технологією її виробництва.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Будівельна галузь, за умови підвищення ефективності функціонування будівельних підприємств на основі інтенсифікації виконання будівельних робіт, збільшення їх обсягів та покращення якості, здатна виконувати функцію локомотиву розвитку національної економіки в цілому. Водночас, для найповнішого виконання цієї важливої функції будівельною галуззю необхідно забезпечити належний рівень економічної безпеки будівельних підприємств, яка залежить від багатьох аспектів.

Постановка завдання. Провести дослідження (моніторинг) результатів функціонування будівельних підприємств за 2010–2020 роки як інформаційно-аналітичний базис оцінювання їх економічної безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вихідною інформацією для моніторингу стану та аналізування тенденцій розвитку будівельної галузі та будівельних підприємств України слугуватимуть дані Державної служби статистики України [12] та інші інформаційні джерела. Одним з найважливі-

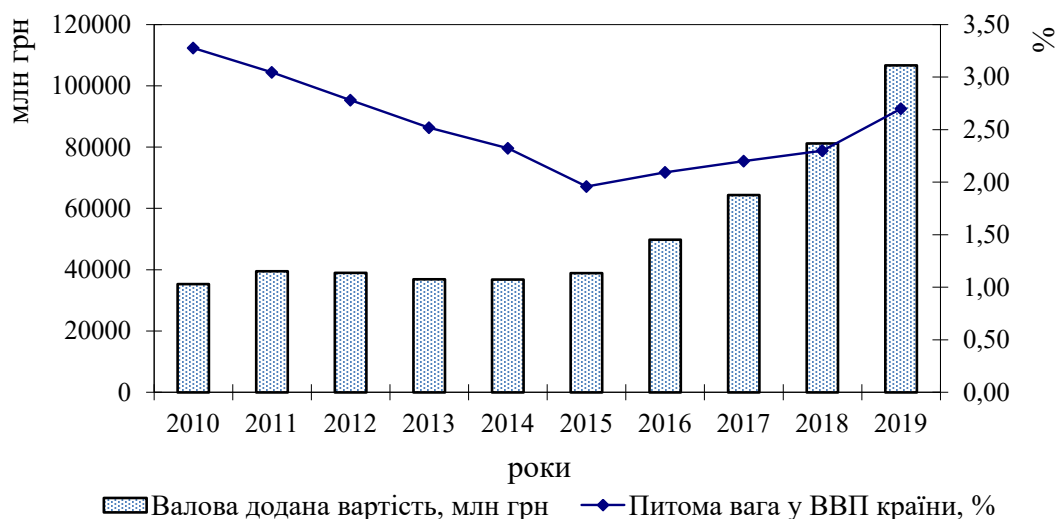

Рис. 1. Динаміка валової доданої вартості, створеної у будівельній галузі України у 2010–2019 роках

ших показників, які характеризують діяльність будь-якої галузі, є її внесок у формування ВВП країни. Значення цього показника по будівництву наведено на рис. 1.

Як засвідчують дані, наведені на рисунку, протягом 2010–2015 років величина створеної в будівництві валової доданої вартості мала тенденцію до зниження з несуттєвими коливаннями. Починаючи з 2016 року спостерігається повільне зростання цього показника. В цілому за період з 2010 року по 2019 рік обсяг валової доданої вартості, створеної будівельними підприємствами збільшився з 35366 млн грн до 106751 млн грн (тобто на 201,9%).

Слід зазначити, що валовий внутрішній продукт України за досліджуваний період постійно збільшувався – з 1079346 млн грн у 2010 році до 3974564 млн грн у 2019 році, тобто майже в 3 рази або на 268%, при чому питома вага внеску будівельної галузі у створення валового внутрішнього продукту постійно скорочувалась. Так, у 2010 році даний показник складав 3,28%, а за період, що підлягав дослідженню, скоротився до 2,7% (тобто на 1,3%). Щодо 2019 року, то за даними Державної служби статистики України, величина валової доданої вартості створеної у будівництві порівняно з попереднім роком значно підвищилась – на 10943 млн грн або на 28,11%. Дещо підвищилась у 2019 році порівняно з попереднім 2018 роком питома вага валової доданої вартості будівництва у ВВП країни (з 2,3% до 2,7%), хоча даний показник будівництва в порівнянні з іншими галузями у 2019 році значно програє промисловості (23,1%), торгівлі (15,3%), сільському господарству (10,5%) та транспорту (7,9%).

Динаміка кількості будівельних підприємств, що функціонують в національному господарстві України, наведена на рис. 2.

Як переконливо свідчать дані рисунку, кількість підприємств будівництва не вирізняється стабільністю, адже значення цього показника схильне до коливань. Не дивлячись на це, досить явно простежується загальна тенденція до його скорочення до 2015 року включно. Так, якщо на початку досліджуваного періоду в будівництві функціонувало 38215 підприємств, то в 2015 році їхня кількість скоротилась до 29165 одиниць (на 9050 одиниць або на 23,68%). Скорочення кількості будівельних підприємств негативно характеризує даний період як зниження підприємницької активності у будівництві, що було наслідком проблем, з якими стикалися будівельні підприємства в ході своєї діяльності. Починаючи з 2016 року спостерігається збільшення кількості будівельних підприємств.

Якщо говорити про підприємницьку активність порівняно з національним господарством України, то слід також відзначити зниження питомої ваги будівельних підприємств на тлі збільшення їх кількості. В цілому за 2010–2019 роки відбулося скорочення питомої ваги будівельних підприємств у загальній кількості підприємств України на 6,1% (з 10,1% у 2010 до 4% у 2019 році).

Крім питомої ваги кількості будівельних підприємств у загальній кількості суб'єктів господарювання, для моніторингу доцільно розглянути динаміку показника обсягів реалізації по будівництву та його питому вагу у загальному обсязі реалізованої продукції в Україні (рис. 3).

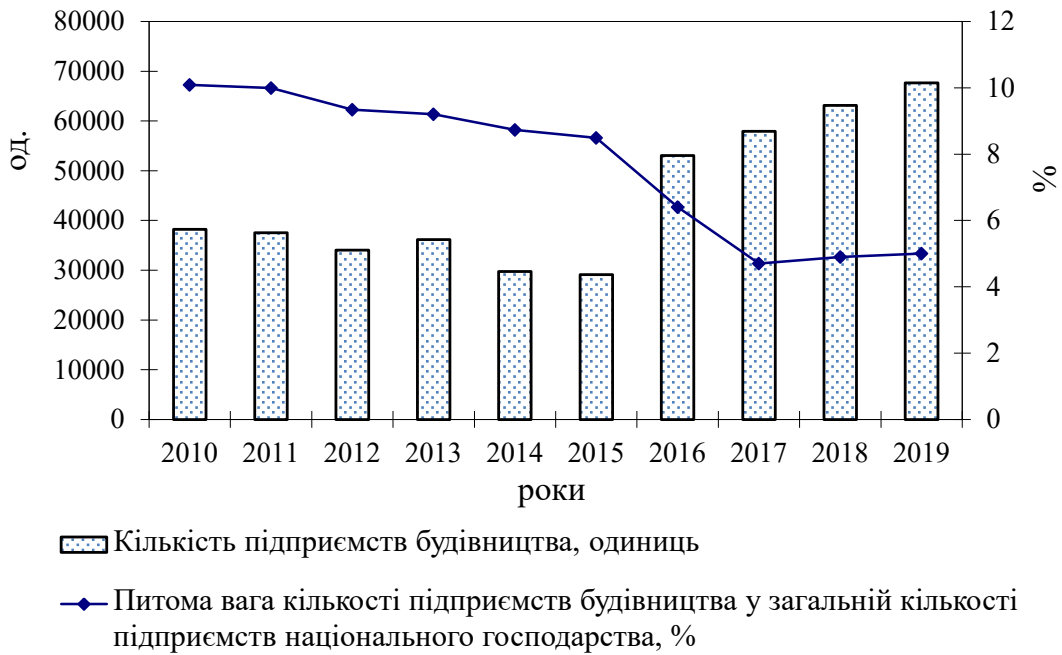

Рис. 2. Динаміка кількості підприємств будівельної галузі у 2010–2019 роках

Рисунок 3 наочно засвідчує, що за період, що підлягав дослідженню, значення обсягів реалізованої продукції по будівельній галузі збільшилось до 362772,2 млн грн або на 275% (з 96725,3 млн грн у 2010 році), але таке зростання може свідчити про наявність чітко окресленої тенденції до підвищення цього показника тільки починаючи з 2016 року. Отже спостерігається дві протилежні тенденції – хвилеподібна зміна (з 2010 по 2015 роки) та стабільне зрос-

тання (з 2016 року по 2019 рік). Якщо порівнювати зростання обсягів реалізованої продукції по будівництву зі зростанням загального обсягу по національному господарству, то можна говорити, що останній показник збільшувався меншими темпами (на 176,4% за 2010–2019 роки). Це призвело до того, що за досліджуваний період питома вага обсягів реалізованої продукції будівельної галузі в загальному обсязі реалізації по Україні зросла відносно 2010 року, але зменши-

Рис. 3. Динаміка показника обсягів реалізації по будівництву та його питома вага у загальному обсязі реалізованої продукції в Україні у 2010–2019 роках

лась порівняно з максимально досягнутим рівнем 3,77% у 2016 році до 3,61% у 2019 році.

На рис. 4 наведена динаміка капітальних інвестицій у будівництво та питома вага цього показника в загальному обсязі капітальних інвестицій в Україні, моніторинг яких дасть змогу оцінити інвестиційну активність будівельних підприємств за досліджуваний період.

Представлені на рис. 4 дані у наочному вигляді засвідчують, що обсяги капітальних інвестицій у будівельну галузь України за 2010–2019 роки хоча й не вирізнялись стабільністю, проте в загальному підсумку збільшилися на 13696,7 млн грн або на 66,0%. Це свідчить про певне зростання інвестиційної активності будівельних підприємств за досліджуваний період. Крім того, за даними рисунку можна дійти висновку щодо того, що питома вага капітальних інвестицій у будівництво у загальному обсязі капітальних інвестицій в національне господарство України відрізняється досить суттєвими коливаннями. Так, у 2011 році відбулося зниження цього показника з 16,48 до 13,26%. Наступні три роки характеризувались зростанням питомої ваги капітальних інвестицій у будівництво в загальному обсязі капітальних інвестицій – до 16,43% у 2014 році. У 2015 році знов спостерігалось зниження питомої ваги капітальних інвестицій в їх загальному обсязі по національному господарству. Однак, слід значити, що у 2014 та 2016 роках обсяг капітальних інвестицій

у будівництві скоротився на 1530,4 млн грн або на 1,8% та 2530,4 млн грн або на 5,8% відповідно. Наступні роки показують стійку тенденцію до зростання даного показника і можна стверджувати, що активізація інвестиційної діяльності позитивно вплинула на будівельну галузь.

Соціальні аспекти функціонування галузі будівництва відображають показники зайнятості та оплати праці. Динаміка середньооблікової кількості штатних працівників будівництва та їх питомої ваги в середньообліковій кількості працівників в Україні наведена на рис. 5.

Дані рис. 5 унаочнюють наявність стійкої негативної тенденції до 2015 року скорочення середньооблікової кількості працівників будівництва, яка зменшилася з 390 тис. осіб у 2010 році до 182 тис. осіб у 2015 році. Стрімке збільшення у 2016 році та подальші зміни були менш динамічними. За період з 2016 року до 2019 рік скорочення кількості штатних працівників не було досить значним і склало 187,1 тис. осіб. Це є одним з проявів нестабільності функціонування підприємств будівельній галузі. Щодо питомої ваги середньооблікової кількості штатних працівників будівництва в загальній кількості працівників національного господарства вона хоч і не на багато, але збільшилася у 2019 році порівняно з 2010 роком.

Так, у 2010 році цей показник складав 3,63%, тоді як у 2019 році його значення становило вже 4%. Спостерігається хвилеподібна динаміка

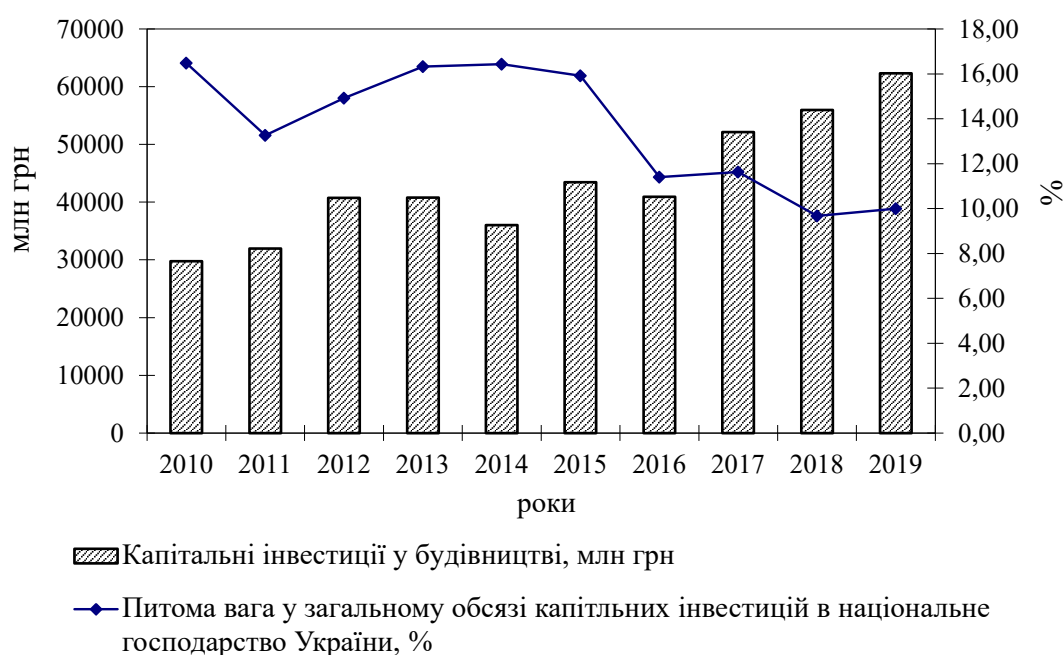

Рис. 4. Динаміка обсягів капітальних інвестицій в будівельну галузь та питома вага цього показника в загальному обсязі капітальних інвестицій в Україні у 2010–2019 роках

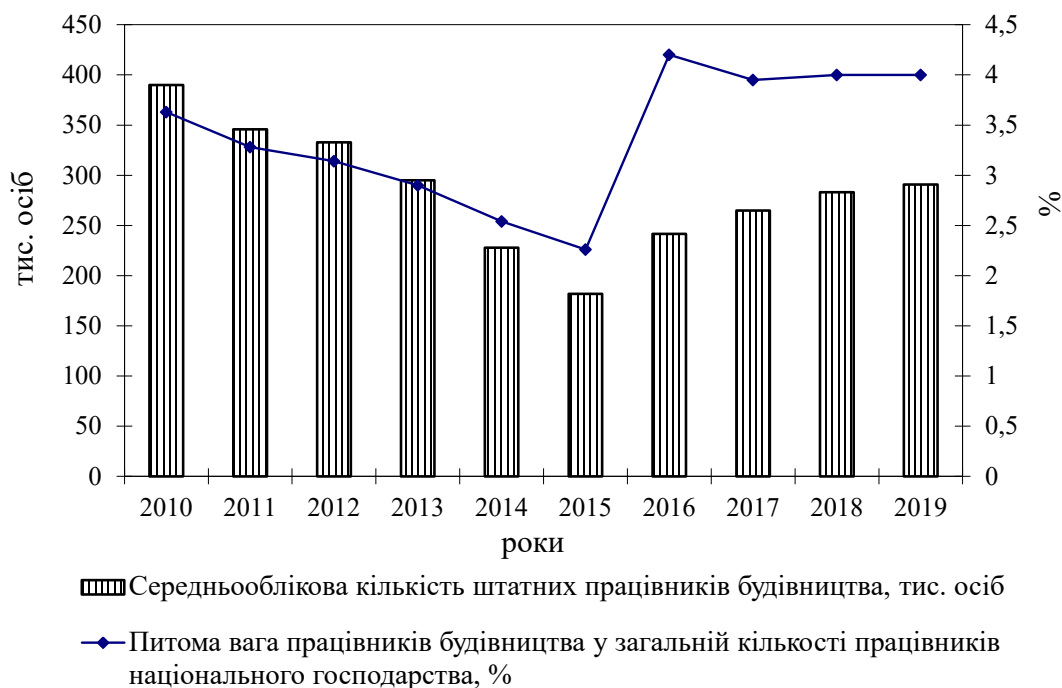

Рис. 5. Динаміка середньооблікової кількості штатних працівників будівельних підприємств у 2010–2019 роках

зазначеного показника, скорочення якого відбувалося до 2015 року включно, та незначне підвищення починаючи з 2016 року. Це пояснюється тим, що хоча скорочення середньооблікової кількості штатних працівників будівництва відбувалося на тлі загального скорочення середньооблікової кількості штатних працівників національного господарства України, проте за період з 2010 року по 2019 рік відбувалося воно значно нижчими темпами (для порівняння по будівництву скорочення склало 60,8%, по національному господарству – 79,3% за той самий період).

Динаміка середньомісячної зарплати працівників будівельних підприємств та її співвідношення з середньомісячною зарплатою по національному господарству України наведена на рис. 6.

З даних, наведених на рисунку, видно, що середньомісячна заробітна плата працівників будівельної галузі має стабільну тенденцію до зростання. Це значною мірою пов'язане зі збільшенням законодавчо встановленого розміру мінімальної заробітної плати, яке відбувалося неодноразово впродовж досліджуваного періоду. Середньомісячна зарплата по будівництву збільшилася більше ніж у 5 разів з 1758 грн. у 2010 році до 9350 грн. у 2019 році. Не дивлячись на таке значне зростання цей показник за аналізований період не перевищує розмір середньомісячної зарплати по національному господарству в цілому, і скла-

дає лише 89,1% від її рівня у 2019 році, що вказує на те, що працівники будівельної галузі продовжують отримувати на 10,9% менше, ніж в середньому по національному господарству. Водночас, відставання середньомісячної зарплати працівників будівельної галузі від аналогічного показника по національному господарству в цілому скоротилось на 10,6% (з 78,5% у 2010 році до 89,1% у 2019 році).

Отже, можна говорити, що умови функціонування будівельної галузі вирізняються нестабільністю. Це не могло не відбитися на фінансових результатах діяльності будівельних підприємств. Порівняємо питому вагу збиткових підприємств у будівництві та національному господарстві за 2010–2019 роки (рис. 7).

Як засвідчують дані рисунку, питома вага збиткових підприємств як по будівельній галузі, так і по національному господарству в цілому, має досить яскраво виражену тенденцію до зниження. Так, питома вага збиткових підприємств по будівництві скоротилась за 2010–2019 роки з 44,7 до 26,4%, тоді як питома вага збиткових підприємств національного господарства України – з 41,0 до 26,0%. Не дивлячись на таке зниження питомої ваги збиткових підприємств по будівництву, цей показник є вищим ніж по національному господарству в цілому.

Ще більше інформації про стан будівельної галузі надає порівняння рентабельності діяль-

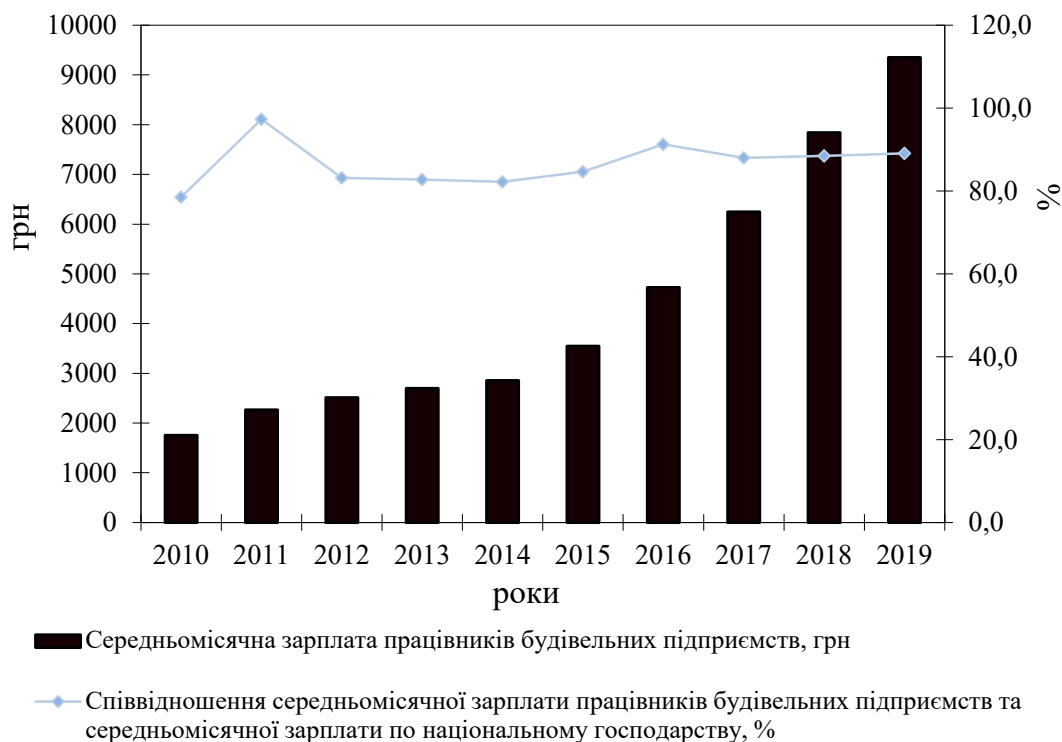

Рис. 6. Динаміка середньомісячної зарплати працівників підприємств будівництва у 2010–2019 роках

ності будівельних підприємств та всіх підприємств в Україні за 2010–2019 роки (рис. 8).

Як видно з даних рисунку, рентабельність діяльності будівельних підприємств є від’ємною величиною, що свідчить про її збитковість. Хоча динаміка абсолютних та відносних показників прибутковості за останні три роки є свідченням про часткове подолання кризи у будівництві.

Наступний рис. 9 відображає динаміку вартості капіталу підприємств будівельної галузі та її питому вагу у загальній сумі капіталу підприємств національного господарства.

Як свідчать дані рисунку, вартість капіталу підприємств будівельної галузі хоча й не вирізнялась стабільністю, але в загальному підсумку за 2010–2019 рік збільшилась. При цьому, питома вага вартості капіталу підприємств буді-

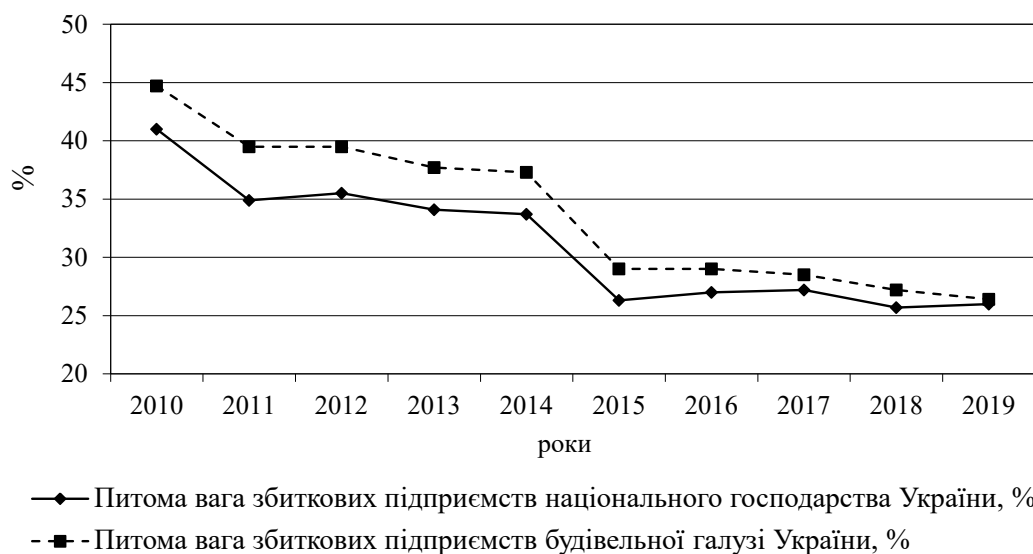

Рис. 7. Динаміка питомої ваги збиткових підприємств національного господарства та будівництва, %

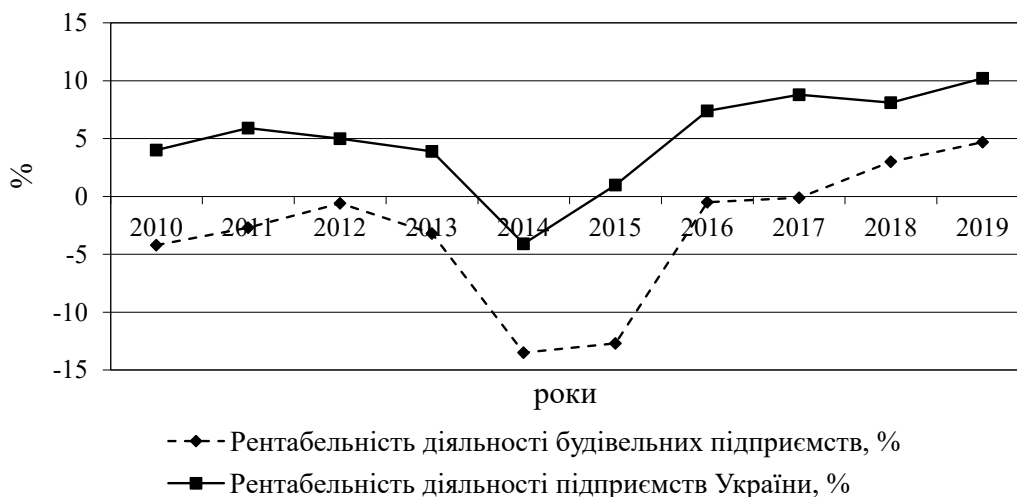

Рис. 8. Динаміка рентабельності діяльності будівельних підприємств та підприємств України за 2010–2019 роки, %

вельної галузі за досліджуваний період збільшилась майже у 2 рази. Це відбулося внаслідок того, що вартість капіталу підприємств національного господарства збільшувалася дещо меншими темпами (на 102,6%).

Узагальнюючи, можна констатувати, що тенденції функціонування будівельних підприємств в узагальненому вигляді відбиває динаміка абсолютних показників як результатів їх діяльності, а проблеми, що виникають в процесі функціонування будівельних підприємств чітко простежується за основними відносними показниками на основі розрахунку співвідношення абсолютних показників будівельних підпри-

ємств та відповідних показників по національному господарству України в цілому (табл. 1).

Отже, в цілому можна сказати, що за останні чотири роки майже по всім показникам, що відносяться до стимуляторів розвитку будівельної галузі, спостерігається тенденція до зростання (але в недостатній кількості, щоб збільшити відсоткове значення в структурі ВВП України), що свідчить про необхідність значної підтримки сталого функціонування та розвитку цієї галузі. Також схожість змін у тенденціях показників з Україною в цілому говорить про досить значну вразливість будівельних підприємств до зміни

Рис. 9. Динаміка вартості капіталу підприємств будівельної галузі та питома вага у загальній вартості капіталу підприємств України у 2010–2019 роках

Таблиця 1

**Динаміка основних відносних показників функціонування
будівельних підприємств (БП) за період 2010–2019 рр.**

Показники / рік	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Частка обсягів виробництва БП у ВВП країни, %	3,28	3,04	2,78	2,52	2,32	1,96	2,09	2,2	2,3	2,7
Частка кількості БП у загальній кількості в Україні, %	10,09	9,99	9,34	9,2	8,73	8,49	6,4	4,7	4,9	5
Частка працівників БП у загальній кількості в Україні, %	3,63	3,28	3,14	2,9	2,54	2,26	4,2	3,95	4	4
Частка БП у загальному обсязі капітальних інвестицій в Україні, %	16,48	13,26	14,92	16,33	16,43	15,91	11,40	11,63	9,68	9,99
Частка збиткових підприємств в Україні, %	41	34,9	35,5	34,1	33,7	26,3	27	27,2	25,7	26
Частка збиткових БП, %	44,7	39,5	39,5	37,7	37,3	29	29	28,5	27,2	26,4
Частка БП у загальній вартості капіталу підприємств України, %	3,6	3,8	4,8	5,1	4,5	3,8	6,99	7,4	9,3	6,5
Рентабельність діяльності будівельних підприємств, %	-4,2	-2,7	-0,6	-3,2	-13,5	-12,7	-0,5	-0,1	3	4,7
Рентабельність діяльності підприємств України, %	4,0	5,9	5,0	3,9	-4,1	1,0	7,4	8,8	8,1	10,2

зовнішнього середовища, що призводить до зниження рівня їх конкурентоспроможності та економічної безпеки. А у разі лібералізації українського будівельного ринку, входження на нього великих європейських компаній, призведе до втрати конкурентних позицій навіть великих будівельних підприємств.

Із вище викладеного можна зробити наступні висновки, а саме виділити слабкі сторони будівельної галузі України: низький внесок будівельної галузі у ВВП країни – не більше 3% (для порівняння цей показник в Словаччині становить 7,9%, Польщі – 7,7%, Швеції – 6,8%, Румунії – 6,1%), та недостатній рівень оплати праці в галузі.

Висновки. Як показав проведений моніторинг, починаючи з 2016 року по всім абсолютним показникам підприємств будівельної галузі спостерігається тенденція до зростання (але в недостатній кількості, щоб збільшити відсоткове значення в структурі ВВП України, за яким будівництво (2,7%) значно відстає від промисловості, торгівлі, сільського господарства та транспорту), що свідчить про необ-

хідність значної підтримки функціонування та розвитку підприємств цієї галузі.

Згідно проведеного моніторингу, можна констатувати наявність проблем за такими показниками, як частка будівельних підприємств у загальній кількості підприємств по Україні, який не досягає значення навіть у 5%. Також за аналізований період незначною є частка працюючих на будівельних підприємствах у структурі працюючих на підприємствах національного господарства України. А відсоток збиткових підприємств перевищує відповідний показник по національному господарству в усі роки аналізованого періоду. При цьому за рівнем рентабельності своєї діяльності будівельні підприємства, хоча і мають схожу тенденцію із загальнонаціональною, але відстають від рівня цього показника в середньому по Україні більше ніж у 2 рази.

Результати проведеного моніторингу як інформаційно-аналітична база наочно засвідчили про необхідність покращення ситуації в будівельній галузі, розпочинаючи з вирішення проблем внутрішнього характеру підприємств, що стосуються їх економічної безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Пинда Ю.В. Стратегія розвитку будівельного сектору України : монографія. Львів : Растр-7, 2018. 327 с.
2. Большаков В., Левчинский Д., Фисуненко П. Оценка инвестиционных процессов воспроизводства жилищного фонда. LAP LAMBERT Academic Publishing, OmniScriptum GmbH&Co. KG, Saarbrucken, 2015. 311 с.

3. Верхоглядова Н., Левчинский Д., Фисуненко П. Регулирование инвестиционных процессов воспроизводства жилищного фонда. LAP LAMBERT Academic Publishing, OmniScriptum GmbH@Co. KG, Saarbrucken, 2016. 269 с.
4. Фісуненко Н. Підходи до дослідження стану будівельної галузі. *Забезпечення сталого розвитку економіки: проблеми, можливості, перспективи* : матеріали доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 16-17 лютого 2018 року). Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 40–43.
5. Гамалій В., Романчук С., Ткачук О. Прогнозування розвитку національного будівельного ринку в умовах економічної кризи. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2013. № 4(24). С. 25–29.
6. Сенів Б. Сучасний стан та перспективи розвитку будівельної галузі України. *Інноваційна економіка*. 2010. № 3. С. 19–24.
7. Ліпич Л., Чорнуха І., Цимбалюк І. Формування стратегії розвитку будівельного підприємства в умовах інвестиційної конкуренції : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2015. 212 с.
8. Калініченко Л.Л., Сидорова Ю.Р. Аналіз тенденцій розвитку будівельної галузі та будівельної продукції України. *Молодий вчений*. 2017. Вип. № 4.4 (44.4). С. 64–69. URL: <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2017/4.4/15.pdf>
9. Биба В.В., Гаташ В.В. Стан та перспективи розвитку будівельної галузі України. *Збірник наукових праць (галузеве машинобудування, будівництво)*. 2013. Вип. 4(39). Т. 2. С. 3–9.
10. Латишева О.В., Сайко А.Д. Будівельна галузь України: сучасний стан та її роль у забезпеченні сталого розвитку національної економіки. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 2(56). С. 66–73.
11. Коваленко О.В. Деякі питання управління оборотним капіталом будівельних підприємств. *Економічний простір*. 2015. № 96. С. 205–217.
12. Державна служба статистики України : веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

REFERENCES:

1. Pynda Ju.V. (2018) Strategija rozvytku budivelnogo sektoru Ukrainy [Strategy of development of the construction sector of Ukraine]. Lviv: Rastr-7, 327 p.
2. Bolshakov V., Levchynskiy D., Fysunenکو P. (2015) Ocenka investytsyonnykh processov vosproyvodstva zhylyshhnogo fonda [Estimation of investment processes of reproduction of housing stock]. LAP LAMBERT Academic Publishing, OmniScriptum GmbH@Co. KG, Saarbrucken, 311 p.
3. Verhoglyadova N., Levchynskiy D., Fysunenکو P. (2016) Regulirovanie investicionnykh processov vosproizvodstva zhylyshhnogo fonda [Regulation of investment processes in the reproduction of housing]. LAP LAMBERT Academic Publishing, OmniScriptum GmbH@Co. KG, Saarbrucken, 269 p.
4. Fisunenکو N. (2018) Pidhody do doslidzhennja stanu budivelnoi galuzi. [Approaches to the study of the construction industry]. Proceedings from the *Zabezpechennja stalogo rozvytku ekonomiky: problemy, mozhlyvosti, perspektyvy: International Scientific and Practical Conference (Ukraine, Uzhgorod, 16-17 February 2018)*. Uzhgorod: Vydavnychyj dim «Helvetyka», pp. 40–43.
5. Gamalij V., Romanchuk S., Tkachuk O. (2013) Prognozuvannja rozvytku nacionalnogo budivelnogo rynku v umovah ekonomichnoi kryzy [Forecasting the development of the national construction market in the economic crisis]. *Visnyk Berdjanskogo universytetu menedzhmentu i biznesu*, no. 4, vol. 24, pp. 25–29.
6. Seniv B. (2010) Suchasnyj stan ta perspektyvy rozvytku budivelnoi galuzi Ukrainy [Current state and prospects of development of the construction industry of Ukraine]. *Innovacijna ekonomika*, no. 3, pp. 19–24.
7. Lypych L., Chornuha I., Cymbaljuk I. (2015) Formuvannja strategii rozvytku budivelnogo pidprijemstva v umovah investytsijnoi konkurencii [Formation of strategy of development of the construction enterprise in the conditions of investment competition]. Luck: Vezha-Druk, 212 p.
8. Kalinichenko L.L., Sydorova Ju.R. (2017) Analiz tendencij rozvytku budivelnoi galuzi ta budivelnoi produkcii Ukrainy [Analysis of trends in the development of the construction industry and construction products of Ukraine]. *Molodyj vchenyj*, no. 4.4, vol. 44.4, pp. 64–69. Retrieved from: <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2017/4.4/15.pdf>
9. Byba V.V., Gatash V.V. (2013) Stan ta perspektyvy rozvytku budivelnoi galuzi Ukrainy [Status and prospects of development of the construction industry of Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prac (galuzeve mashynobuduvannja, budivnytvo)*, no. 4, vol. 39, pp. 3–9.
10. Latsysheva O.V., Sajko A.D. (2019) Budivelna galuz Ukrainy: suchasnyj stan ta ii rol u zabezpechenni stalogo rozvytku nacionalnoi ekonomiky [The construction industry of Ukraine: the current state and its role in ensuring sustainable development of the national economy]. *Ekonomichnyj visnyk Donbasu*, no. 2, vol. 56, pp. 66–73.
11. Kovalenko O.V. (2015) Dejaki pytannja upravlinnja oborotnym kapitalom budivelnykh pidprijemstv [Some issues of working capital management of construction companies]. *Ekonomichnyj prostir*, no. 96, pp. 205–217.
12. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy: veb-sajt [State Statistics Service of Ukraine: website]. Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua>